

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

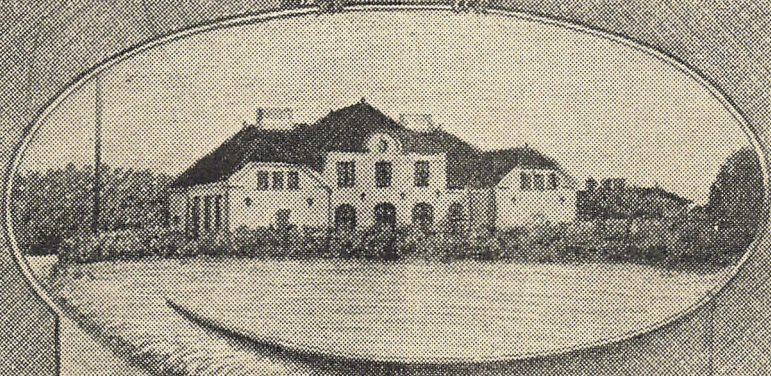
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

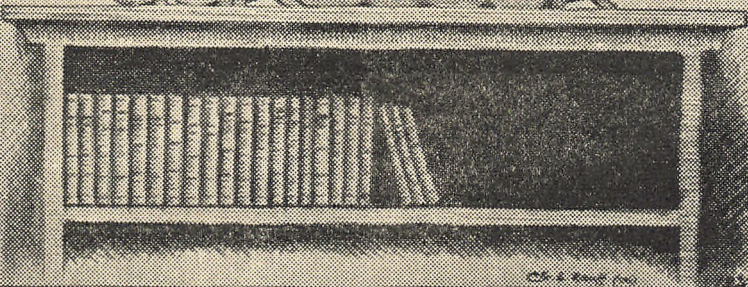
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

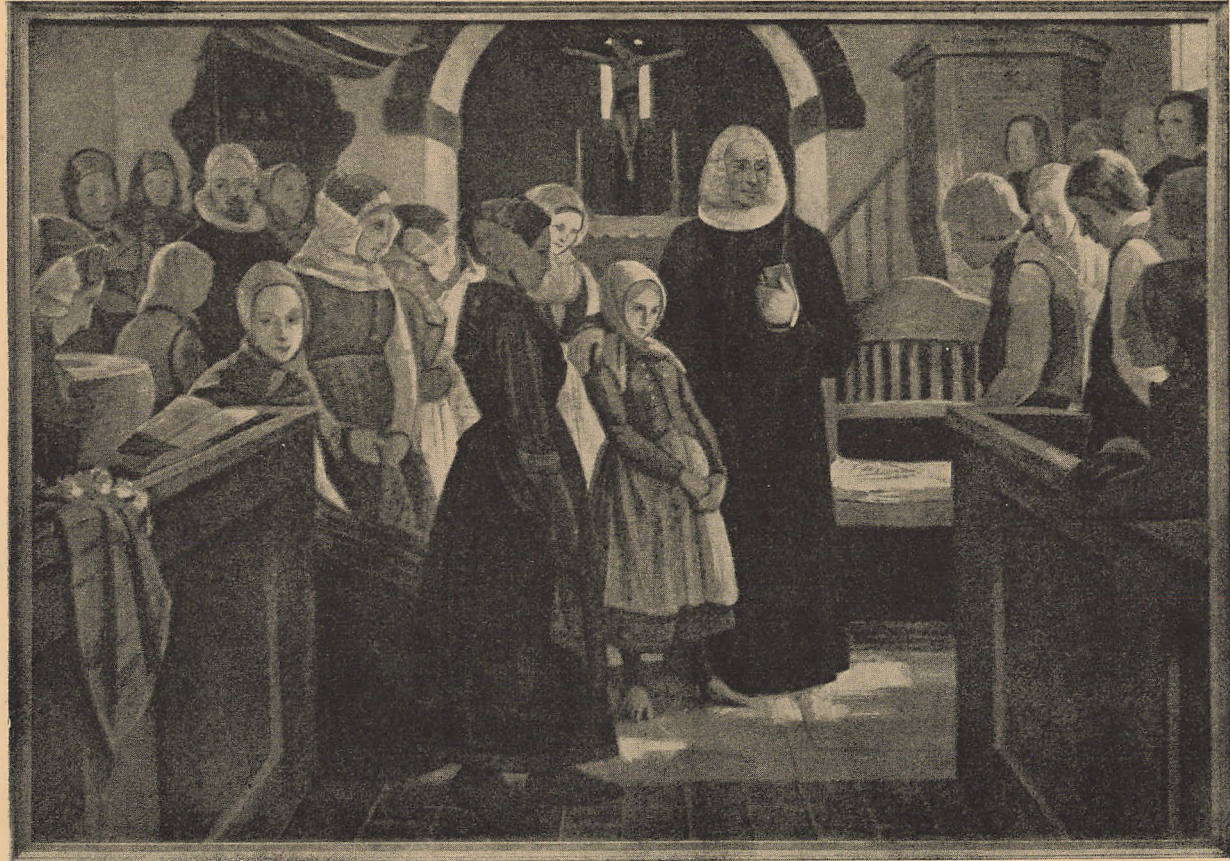
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MISSUMSKE

CORNBAGER

Nissumske Aarbøger

1933

Udgivet af
Nr. Nissum Seminariums Elevforening
under Redaktion af
Johs. Hejbøl (21)

M. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI
STRUER — 1934

INDHOLD

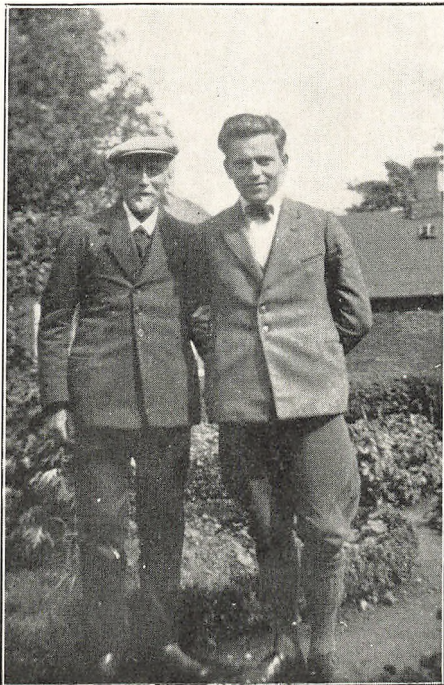
1. Mit Maal i det fjerne. Af <i>Kandidat Strøm</i> ..	3
2. Om Malerierne i Seminariets Festsal. Af <i>Valdemar Neiiendam</i> og <i>P. C. Gjelstrup</i>	4
3. 08'ernes 25 Aars Jubilæum. Af <i>A. Munk-Andersen (08)</i>	17
4. To „historiske“ Sange. Fanesangen — Udflugtssangen	21
5. En Digtning om Tid og Evighed. Af <i>I. P. Jensen (32)</i>	25
6. En Studie over N. F. S. Grundtvig: Strandbakken ved Egeløkke. Af <i>Johs. Hejbøl (21)</i>	30
7. Aaret, der svandt. Af Forstander <i>Gjelstrup</i>	37
8. Dimittenderne 1933. Ved <i>Red.</i>	43
9. Af Aarets Dagbog. Ved <i>Red.</i>	49

MIT MAAL I DET FJERNE

Af Kandidat Strøm

(Skrevet
i Begyndelsen
af Firserne)

KANDIDAT STRØM
i sin Have sammen med
Richard Sørensen (31)
— Nyeste Billede
af Kandidaten

*Mit lyse Maal i det fjerne,
jeg hilser dig med Haanden,
jeg ser imod dig gerne
og takker dig i Aanden
for Lys paa knudret, brydsom Vej.
for klare Blink, som svigter ej,
men vinker mig og kalder,
naar Mismod siger Nej.*

*Mit kære Maal histude,
sig, naar har Rejsen Ende,
naar vil du mig bebude,
at Hvilen jeg skal kende?
Naar ser tilbage vel mit Blik
med Smil paa Vejen, som jeg gik,
naar skal i Fred jeg takke,
for hvad af Gud jeg fik?*

*Mit Maal hist i det fjerne,
jeg tror, du skrider fremad,
jeg tror, du er en Stjerne,
som selv skal vandre hjemad.
Hvordan jeg naar dig, ved jeg ej,
det er mig nok, jeg gaar den Vej,
der leder mig til Hjemmet
og fører mig til dig.*

Valdemar Neiiendam.

OM MALERIERNE I SEMINARIETS FESTSAL

Af Valdemar Neiiendam og P. C. Gjelstrup.

I

De fire Malerier, der nu har fundet Plads paa Seminariet i Nørre Nissum*), er malede og har været udstillede paa Charlottenborg i Aarene 1930–33, og da Aarbogens Redaktør har ment, at det kunde have Interesse at høre et og andet om dem, fremkommer følgende.

Straks man træder ind i Festsalen hænger til venstre Billedet »Ole Vind prædiker for Christian den Fjerde.«

Om de Former, hvorunder denne Prædiken blev holdt, findes ikke noget Vidnesbyrd; man har ikke Udtalelser eller Dokumenter om dens Forløb at støtte sig til, og dens Berømmelse skyldes vel egentlig Grundtvigs landskendte Digt om Ole Vind. Han behandler heri Optri-

*) 1. Ole Vind prædiker for Christian den Fjerde. 2. Biskop H. A. Brorson holder Katekisation med Ungdommen i en vestjysk Kirke. Tiden: ca. 1750. Stedet: Dybe Kirke. 3. Skolepeblinge synger ved Dørene for Brød. 4. Mesterlektionere.

Ole Vind prædiker for Christian den Fjerde.

net med fri Fantasi, og paa samme Maade er det behandlet i Billeder af Marstrand, Lindeburg og andre Malere.

Kongen kan godt have paahørt denne Prædiken i sit Gemak, ene med Præsten, eller han kan have hørt den i Salen paa Rosenborg i Overværelse af de Adelsmænd, der havde angivet ham. Førstnævnte Situation har det Fortrin, at intet som er den egentlige Handling uvedkommende, virker forstyrrende; derved opnaas, at Beskueren ligesom drages med ind i Billedet som Vidne til Ole Vinds Skæbnetime, — den Stund, da han gentager sin Prædiken fra Helliggeistkirke for sin jordiske Herre Konge. De mægtige adelige Herrer havde angivet Præsten, fordi de mente, at han i den paa utilbørlig Maade havde omtalt Livet ved Hove; de var forargede, vilde have ham afskediget; men Kongen havde forlangt at høre denne Prædiken, før han dømte. Det var en saare alvorlig Aktion for Ole Vind; dog taler Reaktionen til Ære for Kong Christians Sindelag, idet han, i Stedet for som ventet var at straffe den frimodige Præst, belønnede ham ved paa Stedet at udnævne ham til Slotspræst, en Udnævnelse, som Ole Vind dog kun havde kort Glæde af, idet han døde et Par Aar efter, 40 Aar gl.

At hans Ord i hin Stund har været besjælede af Opriktighedens og Sandhedens Aand, er utvivlsomt. Han

Skolepeblinge synger ved Dørene for Brød.

har set frem for sig med et stort og ægte Blik, og Kongen har maaske følt sig truffet i sin Samvittighed — til Eftertanke over egen Livsførelse.

Paa Salens modsatte Væg, lige bag Talerstolen, hænger Billedet af Brorson*). Det fremstiller Danmarks store Salmedigter og Ribe Stifts myndige Biskop ved en Katekisation med Ungdommen i Dybe Kirke. I en Visitatsberetning fra 1749 skriver Brorson om sin Tilfredshed med Overhøringen netop i denne Kirke bl. a., at »Ungdommen svarede meget vel«, — ligesom han omtaler Sognepræsten som »en exemplarisk, vindskibelig og velbegavet Lærer.«

Det var almen Skik i de Dage, at Kvinderne havde Plads i Kirkens venstre Side og Mændene i dens højre. Brorson har rejst sig fra Stolen og er nu ved at afslutte Katekisationen; han lægger sin ene Arm om Skulderen paa en af Smaapigerne, medens han retter endnu et Spørgsmaal til en af Drengene. I hans Ansigt er søgt fastholdt et Udtryk af Tilfredshed med, hvad han har hørt, og maaske lidt Munterhed ved at se den adspurgte Dreng saa betaget af Øjeblikkets Alvor, at det kniber med Svaret.

*) Se Billedet foran i Bogen.

Mesterlektianere.

Uden for Kirken er det en dejlig Sommerdag, men Solens varme Lys har vanskeligt ved at trænge ind i Kirken gennem de smaa Vinduer. Dog, snart er Højtideligheden forbi og alle igen ude i Solskinnet.

Paa hver Side af Brorsonbilledet hænger to mindre Malerier, hvis Motiver begge er hentede fra Reformationstidens lærde Skole.

Til venstre ses en Flok Skoledisciple, der synger ved Dørene for Brød. Det er en Aften op under Jul. Svøbte i Kapper mod Kulden og Sneen synges der løs foran en velhavende Borgers lukkede Dør, i Haab om snart at blive hørte, at se den blive aabnet og milde Gaver blive bragt ud i Form af Brød, Lys eller Klæder. Disciplenes Kaar var ikke anderledes, end at de for at skaffe sig det nødvendige til Livets Ophold maatte gaa Tiggergang med Posen paa Ryggen for om muligt at forøge de fattige Skillinger, de tjente ved Kirkeopvarthing, saasom Korsang til Bryllupper, Ligbæren o. lign. For at skelnes fra de uprivilegerede Tiggere bar de paa saadanne Ture foruden Kappen en Hætte, der fortsattes i en Hale, der hang dem ned ad Ryggen. Anførte af et Par broget udklædte Spillemænd gik Flokken saa løs

paa Godtfolks Døre ved at synge: »Panem propter Deum« (Brød for Guds Skyld).

Som en Prøve paa deres Sange kan anføres:

»Du Christen som ret betænker,
hvortil dit Embede hør,
du dennem vist noget skænker,
som kommer for din Dør.
En klattet Fole kan blive Hest,
en fattig Pebling kan blive Præst.
Hvad Gud og Lykke vil,
det gaar omsider til. —
Saa ville vi gerne bede
om Føde i Jesu Navn.« —

Drenge har vel altid været Drenge i Munterhed og Spilopper, men nogen Dans paa Roser var Skoletiden ikke; gik det ikke som det skulde, saa kom Rektor med Ferlen og Læreren muntrede med Riset. En Ferle var en Stok, hvis ene Ende var besat med Sømhoveder eller Metalknapper; Slagene med dette Instrument gaves i den flade Haand eller langs Ryggen, og et Skoleris bestod af 7 Riskviste, som korsvis var flettede ind i en Vidjekrans og sammenbundne med Traad. Den haardeste Straf var dog den at »staa Skoleret«; den gik ud paa Piskning af den nøgne Ryg af Rektor, Lærere og Disciple. Per Degn berømmer sig som bekendt dog af at have staaet Skoleret hele tre Gange, før Erasmus Montanus blev født! —

Med saadanne Midler fremmedes den Gang Disciplenes Flid, og en Riberektor kunde derfor i en Audiens hos Christian den Femte, da han blev spurgt om, hvori det laa, at der udgik saa mange lærde Mænd fra Ribe Skole, svare Kongen: »Her er en skøn Birkeskov ikke langt fra Ribe; den gør gode Disciple!« —

Disse Vilkaar for fattige Skoledisciple, som ogsaa Martin Luther har delt under sin Skolegang i Eisenach, opførte først i Midten af det 18' Aarhundrede.

Maleriet til højre giver et Kig ind i en Skoles Mesterlektie, det er dens øverste Klasse. Der overhøres i Latin, som var det Sprog, der oftedes saa mange Timer paa, da Skolens væsentligste Maal var at forberede til Præstegæng og Lærergerning. Kirkeordinansen fra 1537 bestemte, at Kirkerne skulde tage sig Degne blandt Mesterlektiens Disciple, og disse gjorde derfor ofte Tjeneste som Degne og nød de Indtægter, der fulgte heraf, som Hjælp til

Studeringerne. De kaldtes Løbedegne og var ved saadan halv gejstlig Forretning iførte en Kappe over den daglige Dragt samt en liden Pibekrave. De yngre Disciple kaldtes Peblinge (smaa Præster) og de alleryngste Sinker; Lærerne kaldtes for Hørere.

Disse Høreres Stilling var forøvrigt ringe anset, Lønnen var ussel, og ofte maatte de spise paa Omgang hos Byens bemidlede Borgere og gaa Tiggergang med Brødsposen ligesom Peblingerne. Mange var endnu ikke Studenter, kun et Faatal naaede frem til Eksamen og opnaaede derfor aldrig det eftertragtede Præstekald, men forsumpede i det fattige Skoleliv.

Trods alt skortede det dog ikke paa Opfordring til Forældre om at sætte deres Børn i Skole, thi det stod disse frit for, hvorvidt de vilde dette eller ej; først et Hundred Aar efter Reformationen (1646) begyndte Statsmagten at blande sig i Ungdommens Oplæring. I sin Visitatsbog fra 1540 skriver saaledes Biskop Peder Palladius:

»Og hvilke smaa Dreng, som I fornemme, at de lærer vel, og det løber i dem som brød Smør, hvad Degnen læser dem, og de vil have Bog og vil til Skole, naar I spør dem ad, saa lader dem gerne komme til næste Købstad til Skole! — I saa aldrig nogen Pebling sulte ihjel, gode gudfrygtige Borgere forsyner dem med Hus og Almisse. Lejer Eder heller en liden Pløvdreng saa længe, at I kunne se, hvad Gud skikker Eders Barn til, og hvad der skal blive af hannem. Bønder er Guds gode Folk, naar de have Troen paa Jesum Kristum; men der sidder tit paa en Bondekvindes Skød en dejlige liden Drengbarn, som voxer op og kommer til Skole, og kan siden hjælpe en hel Hob Slægt indtil niende Knæ med Guds salige Ord og andre gode Raad, saa at I kunne faa Eders egne Børn til Sognepræster og til Sognedegne, det var jo Eders store Ære — saa at en hel Slægt kan hælde deres Hoved til en frommer Mand, som havde sledet sine Børnesko i Skole.« —

Billederne i Festsalen tager som Helhed Sigte paa at vise Glimt af Fortidens Liv. Dette synes ofte at have været kuert af mørke Vildfarelser, men bærer ogsaa ofte Vidne om en skøn menneskelig Uskyld som den, Peder Palladius i ovenstaaende Linjer giver Udtryk for. Den der arbejder i Historiens Eventyr, henrives af begge Former og kender deres Magt i sit Sind.

Historiemaleriets Gudinde er Mnemosyne, Erindringens vemodige Muse; hun ser alt adskilles, som her i Tiden sluttede sig mildt og kærligt sammen. Men hun kalder ogsaa Synerne frem og hjælper at bære dem frem i Lyset gennem Slægternes Gang.

Nørre Nissum i August 1933.

Valdemar Neiiendam.

II

Den Skildring, Kunstneren ovenfor har givet af sine Billeder i Seminariets Festsal, er sikkert blevet læst med stor Interesse og Glæde. Som Efterskrift kan nu maaske et Par Ord om Tilblivelsen af det sjældne Resultat, der her er naaet, være paa deres Plads. Festsalens Udsmykning har nemlig sin egen smukke Historie, der vidner om, hvordan man, naar blot det rette Kræfternes S sammenspil er til Stede, kan naa adskilligt længere frem, end man paa Forhaand tør drømme om. — Denne Historie skal jeg nu forsøge at fortælle.

Begyndelsen skete kort efter Sommerferien 1931, mens den nye Bygning, som bl. a. skulde rumme en hidtil haardt savnet Festsal, var ved at rejse sig. Da kom en Dag en af III. Kl. Elever op til mig for at meddele, at Eleverne gerne vilde give et Bidrag til Salens Udsmykning; Tanken var vist nærmest at skænke en større Reproduktion — Fotografi eller lign. — af et eller andet klassisk Kunstværk. Resultatet af vor Samtale om denne smukke Plan blev, at Sagen ogsaa skulde forelægges Seminariets Lærere; og hvis de vilde være med, kunde maaske Elever og Lærere i Forening magte at skænke et Maleri til Ophængning i den nye Festsal; det skulde saa være en Fødselsdagsgave i Anledning af Seminariets 40aarige Bestaaen, der netop skulde fejres det følgende Aar. Et lignende, omend knapt saa omfattende Fællesforetagende var gennemført faa Aar i Forvejen, da Elever og Lærere skænkede Seminariet den nye Fane.

Der viste sig at være udmærket Stemning for Ideen i begge de paagældende Kredse; og dermed var Snebol-

den begyndt at rulle; fra en Reproduktion var vi allerede naaet frem til at drømme om et Originalbillede.

Det næste Spørgsmaal blev nu at finde det rette. — Skulde det være et Landskab, f. Eks. her fra Egnen? Eller maaske et fortællende Billede? Mens disse Overvejelser stod paa, kom jeg en Aften pludselig til at tænke paa et Billede, jeg samme Foraar havde set paa Charlottenborgudstillingen. Det var malet af Historiemaleren *Valdemar Neiiendam* og forestillede Skolepeblinge, der stod i Vintersneen og sang for Brød udenfor et Hus, hvorfra man saa to Kvinder og nogle Smaa børn komme ud med milde Gaver til dem. Hvis dette Billede var at faa, vilde det egne sig vel for os; det fortalte jo baade om Skoleungdom og om Børn; tilmed kunde det minde om vor Kirkefader Martin Luther. Et saadant Motiv var ubetinget rigere og havde mere at fortælle end et Landskabsbillede.

Kort Tid efter indtraf Efteraarsferien og med den en Københavnsrejse. Med Fuldmagt fra Giverne benyttede jeg Lejligheden til at rekognoscere Terrænet. Jeg henvendte mig til Hr. Neiiendam; han meddelte imidlertid, at Peblingebilledet var afhændet, men tilføjede, at det ikke var værd at forhaste sig, da der maaske kunde dukke andre Muligheder op. Med denne svage Antydning af et Resultat maatte jeg lade mig nøje og vende hjem til et utaalmodigt ventende Publikum, der helst havde set Sagen afgjort pr. omgaaende. Det var imidlertid ikke muligt, saa meget mere som et Besøg paa Hjemvejen hos en Landskabsmaler havde vist sig ikke at føre til noget. Der var ikke andet at gøre end foreløbig at stille Sagen i Bero. Det blev dog kun en kortvarig Stilstand.

Hen paa Vinteren meddelte Aviserne, at der paa Foraarsudstillingen paa Charlottenborg 1932 vilde komme et Billede af *Valdemar Neiiendam*, forestillende Ole Vind, der prædiker for Christian den Fjerde. Under et Paaskebesøg i København gik jeg op paa Udstillingen bl. a. for at se det paagældende Billede. Det fængslede mig straks ved sin indtrængende Menneskeskildring: Ole Vind som Sandhedens usvigelige og ydmyge Tjener, og Kongen ramt og blødgjort af Sandhedens Magt. Et Par andre, hvis Mening jeg ønskede at høre, var af samme Opfattelse som jeg; og dermed fandt jeg Tidspunktet inde til at gaa til Kunstneren. Denne vilde gerne

overlade os Billedet; men da vi kom til Sagens økonomiske Side, opstod der en ejendommelig Strid mellem os. Jeg kunde nemlig tilbyde Hr. Neiiendam to Tredjedele (ingenlunde for meget!) af Billedets Katalogpris, men det vilde han ikke gaa ind paa; trods min Protest erklærede han, at Prisen var *een* Tredjedel. Dermed skiltes vi, og jeg vendte hjem. Herhjemme viste der sig at være almindelig Enighed om at erhverve Billedet; men da Maleren haardnakket fastholdt sin Pris, kom vi jo i den Forlegenhed at have for mange Penge. Hvad var derved at gøre?

Denne Omstændighed bevirkede, at Snebolden rullede et Stykke videre. Foruden det allerede erhvervede Billede havde Hr. Neiiendam nemlig et Par andre paa Udstillingen, deriblandt »Mesterlektianere«, et fortrinligt Skolebillede, levende og almenmenneskeligt i sin Fortælling om svundne Dages Skoleliv, dertil meget smukt og kraftigt i sin Lysvirkning. — Da Eleverne hørte om dette Billede, blev de saa interesserede, at jeg maatte skrive til Maleren og forhøre, om han vilde afhænde det for den Sum, som Elevkredsens Indsamling havde indbragt. Svaret blev et Ja; og paa den Maade havde vi nu to Billeder i Stedet for et og endda nogle Penge til overs.

Snart efter indtraf Seminariets 40 Aars Fest, ved hvilken de to Billeder, om de end stadig hang paa Udstillingen, blev »overrakt« Bestyrelsen; *Poul Qvesel* af III Klasse overgav »Mesterlektianere« som Elevkredsens og undertegnede Ole Vind-Billedet som Lærernes Fødselsdagsgave. En Uges Tid efter ankom Billederne. Under megen Spænding foregik Ophængningen; og det var straks klart for enhver, at de egnede sig udmærket for Salen og i sig selv var saa indholdsrige og umiddelbart forstaaelige, at ingen kunde tænke paa at gøre Brug af Kunstnerens Tilbud om at sende dem tilbage, hvis vi blev kede af dem; han havde gentagne Gange gjort opmærksom paa, at de jo blot hængte paa Søm og derfor var meget lette at tage ned igen.

Det var i Slutningen af Maj 1932, de to Billeder blev ophængt i Salen. Paa dette Tidspunkt var Sagen imidlertid paany i Udvikling: Snebolden rullede videre, stadig voksende. Paa dette Punkt i Fortællingen maa jeg imidlertid gaa et Stykke tilbage i Tiden.

Jeg fortalte før om den ret frugtesløse Rekognosce-

ring det foregaaende Efteraar. Tilsyneladende stod vi dengang paa bar Bund. Men da fandt jeg en Dag, kort efter min Hjemkomst, en interessant Seddel liggende paa mit Bord. Den saa saaledes ud:

Idet Tit. et Maleri

Biskop Brorson holder Katekisation
med Ungdommen i en vestjydsk Kirke
en Sommerdag med Solskin.

Enhver Nissumit kender Haandskriften. Den viser, at cand. Strøm, som gennem Aarene havde støttet saa mange gode Bestræbelser, ogsaa fulgte denne Sag med levende Interesse og nu havde gjort et værdifuldt Fund: et Motiv, der i sjælden Grad vilde passe til Seminariets Aand og Traditioner. Jeg stak den lille Seddel i en Konvolut og sendte den til Hr. Neiiendam for at høre, hvad han vilde sige til den. Han svarede, at han fandt Motivet fortrinlig egnet som Billedemne, men at han havde det saadan i sit Arbejde, at han ikke var i Stand til at gøre noget Billede paa Opfordring. Han skrev bl. a. følgende karakteristiske Ord: »Cand. Strøms forslag tillader jeg mig at betragte som et korn, han har kastet i min ager. Det er umuligt at svare paa, om det er faldet i muld«; og da Kunstneren tillige meddelte, at han for Tiden var fuldt optaget af andre Billeder, forstod vi, at det indtil videre maatte staa hen i det ganske uvisse, hvorvidt og hvornaar der vilde komme noget ud af cand. Strøms Forslag. Herved førtes vi, da vi dog gerne vilde have et vist Resultat inden 40 Aars Festen, ind paa Sporet med de to Billeder fra Udstillingen 1932.

Mens Billederne hang der, var det, Sagen udviklede sig videre. Nu meddelte Hr. Neiiendam nemlig, at han godt kunde tænke sig at male Billedet af Biskop Brorsons Katekisation. Allerede i April kunde han fortælle at, han

var i Gang med besværlige Kostume- og Kompositionsstudier til det; og snart efter fik han Brug for et passende Kirkerum. Det var jo naturligt at søge dette blandt Kirkerne i Seminariets Omegn; den hørte jo ogsaa paa Brorsons Tid til Ribe Stift. Derfor bebudede Hr. Neien-
dam sit Besøg paa Seminariet, og en smuk Forsommer-
aften stod han her med sin Malerkasse.

En af de følgende Dage drog han ud paa Opdagelsesrejse blandt Egnens Kirker; jeg havde den Glæde at være med paa denne interessante Tur. Vi begyndte med Nørlem – Nr. Nissum var tidligere besøgt – og fortsatte med Rom, Lomborg, Bøvling og adskillige andre. Overalt fandtes der noget smukt, men intetsteds det særlige, Maleren havde Brug for til sin Komposition. Tilsidst maatte jeg sige, at vi blev nødt til at bryde af, da jeg skulde hjem og modtage et Censorbesøg. Saa startede vi tomhændede mod Nr. Nissum. Undervejs passerede vi tilfældig Dybe Kirke, og da det lige kunde gaa an at vente saa længe, standsede vi og gik indenfor. Der var en egen Stilhed og enkel Skønhed over det lille Kirkerum med Krucifikset paa Alteret, altsammen liggende i den sene Eftermiddagssols Lys. »Her er Stedet«, sagde Maleren; og dermed var saa Maalet for Turen naaet.

Da vi kom hjem, fik vi en ganske mærkelig Stadfæstelse paa, at Stedet var det rette. Min Underbevidsthed var nemlig begyndt at arbejde; og jeg fik derved en Anelse om, at der var en Forbindelse mellem Dybe Kirke og Brorson. Jeg havde kort Tid forinden læst Dr. L. J. Kochs Bog om Salmedigteren Brorson; ved at se den efter fandt jeg snart, hvad jeg søgte: Brorson havde virkelig, oven i Købet to Gange, holdt Visitats i Dybe Kirke og begge Gange følt sig ualmindelig opmuntret af, hvad han hørte og saa. Efter det første Besøg (1743) nedskrev han følgende i sin Visitatsbog: »I den Menighed havde jeg særdeles Glæde af Ungdommen, som svarede af egen aandelig Forfarenhed med ugemen Munterhed. Ja, jeg kan vel sige, at jeg aldrig kunde ønske mig større Glæde. Da endelig Tiden og Kræfterne mindede mig at slutte, maatte jeg dog efter disse kære unge Menneskers indstændige Begæring kontinuere med examine, saa længe muligt var.« Dette Citat er ogsaa anført i Historikeren Edv. Holms store Værk om de danske Enevoldskonger som et karakteristisk Eks-

empel paa den friske Vækkelse, Pietismen bragte med sig. Uden selv at vide det var vi saaledes blevet ført til en Plet, der med nogen Ret kan kaldes klassisk Jord i den danske Pietismes og Brorsons Historie. Bedre kunde det ikke være!

Hele den følgende Vinter arbejdede Kunstneren paa dette store Billede. Til Tider syntes de Vanskeligheder, det forvoldte, uovervindelige; men Udholdenheden vandt Sejrr; og da Charlottenborg i Marts i Fjor aabnede sine Porte, fandt man paa en af Udstillingens bedst egnede Pladser det skønne Billede med den aandfulde Bispe-skikkelse og de betagne unge, der flokkedes om ham under Alterets Krucifiks. Nu hænger Billedet paa Hæderspladsen i Seminariets Festsal, baade som et Vidnesbyrd om Malerens Kunnen og som en Viser, der angiver Nr. Nissum Seminariums Retning og Præg. — Gid det maa forblive der i lange Tider og med aandelig Ret!

Alt imens Brorsonbilledet var under Arbejde, voksede Interessen for at sikre det for Seminariet. Af Seminarie-lærernes Bidrag var som ovenfor sagt endnu en Sum tilovers; nu tegnede flere af Bestyrelsens Medlemmer og et Par andre af Seminariets nærmeste Kreds sig for smukke Bidrag. Derved fremkom en Sum, som ganske vist ikke dækkede Billedets Værdi: men som dog efter vore Forhold var smuk, og for hvilken Kunstneren gerne overlod os Billedet.

Endnu manglede dog et Billede; thi »Mesterlektianerne« krævede nødvendigvis en Pendant. Hertil egnede sig udmærket et samtidig med Brorsonbilledet udstillet Ma-leri; det skildrede Skolepeblinger, der synger for Brød, og var altsaa en Genoptagelse, dog i ny Udformning, af det Motiv, der oprindeligt havde bragt Hr. Neiiendam og Seminariet i Forbindelse med hinanden. Der blev nu paa anden Maade gjort Udvej for, at dette Billede kunde blive ophængt i Salen; og dermed var Udsmykningen fuldført.

Enhver, der nu træder ind i Salen, helst om det sker ved en rolig og dæmpet Belysning, vil sikkert finde, at Resultatet, takket være de fire Billeders indbyrdes Slægtskab og deres Udførelse ved den samme Haand, i sjældnen Grad udgør en Helhed. Det er en meget vigtig Ting for os at eje en saa smuk Sal; vi skønner paa den og er visse paa, at dens Udsmykning nok skal vide at hævde sig gennem de kommende Tider.

Ingen havde, da denne Sag blev rejst, tænkt, at vi i Løbet af knapt to Aar skulde naa saa vidt. Vi har ikke modtaget Hjælp fra Carlsbergfonden eller andre offentlige Midler, men været henvist til vore egne forholdsvis beskedne Kræfter. Naar Sagen desuagtet har ladet sig gennemføre, skyldes det dels Kunstnerens Interesse og Imødekommenhed, dels den Villighed, hvormed Giverne har ydet deres Bidrag. — For alt dette fortjener begge Parter den største Tak; deres Redebonhed har gjort det til en stor Glæde at følge denne Sag og arbejde paa dens Løsning.

P. C. Gjelstrup.

Seminariets Festsal

08^{ER}NES 25 AARS JUBILÆUM

AF A. MUNK-ANDERSEN (08)

Da vi i 1928 havde 20 Aars Sammenkomst hos J. C. Jensen i Busk Skole, blev det enstemmig vedtaget at 25 Aars Jubilæet selvfølgelig skulde fejres paa N. Nissum Seminarium. Naar Vandremappen i de mellemliggende Aar gæstede os, var der een Tanke, man bestandig — ligervis Cato — vendte tilbage til: I øvrigt mødes vi til 25 Aars Fest i Nissum i 1933.

Og endelig var saa Tiden inde; Sammenkomsten skulde finde Sted 5.—7. August. Alle rede den 4. var jeg havnet hos J. O. Mikkelsen for sammen med ham og hans Hustru at bile til Nissum. Turen gik ind gennem Jylland, over de store Heder, gennem modne Kornmarker, til vi ved 4 Tiden var i Struer. Her mødtes vi med J. C. Jensen og Hustru, og saa var der kun 2 Mil — undskyld: 15 km — tilbage. Nu begyndte Minderne fra for 25 Aar siden at dukke op. Humlum var nogenlunde sig selv. Vejen gik over de høje Bakker og ned langs Fjorden, der stadig har »noget af Vesterhavets Saltkraft i sig«. Paa ny gaar det ind mellem Bakkerne, og inden længe drejer vi af ved »Kongensgaard« og ser ned mod »den røde Bygning«. Egnet er den samme, men de gamle Seminariebygninger skjuler sig undseligt bag alt det nye, der er kommen til: Østre Skole i dens moderne Skikkelse, den store Seminariebygning med dens smukke og velindrettede Annex. Og saa er vi der. Der staar A. P. med Seminaristhue paa

(dog ikke fra hans egen Tid), Poulsen, Petersen, Rasmussen, Thorø osv. Aarene har sat deres Præg, Haaret er graanet, nogle møder adskilligt mere vægtige, end da vi sidst saas her, andre har bevaret deres slanke Linie; men i Løbet af faa Minutter er det *Seminaristerne*, der har fundet hverandre; de mellemliggende 25 Aar træder uvilkaarligt i Baggrunden. Først en lille Vending ned mellem de oprindelige Bygninger; Rasmussen tog af gammel Vane fat i Klokkerebet og prøvede, om der endnu var Klang i Klokken under Spartas Tag. Vi »gamle« husker sikkert Lærer Maarbjergs Tale om denne Klokke ved den første Mortensfest 1905. Vel ikke mindst har Vendingen: »Den ækle, fatale Klokke under Spartas Tag« brændt sig ind i manges Erindring.

Aftensmaden paa »Borgen« vidnede om, at Seminariet tager godt mod sine Jubilarer; og saa gik den første Aften med frit Samvær i det smukke Bibliotekslokale; mangt og meget blev frisket op fra gamle Dage. »Kan du huske?« lød det Gang paa Gang. Ogsaa Nutidsproblemer drøftedes; personlige Oplevelser udveksledes. Der var saa meget at tale om, to og to eller i smaa Grupper. Enkelte kom først til i Løbet af Aftenen, og det blev langt over borgerlig Sengetid, inden vi til sidst kom til Ro i den gamle Højskolebygning.

Søndag Formiddag samledes vi til Gudstjeneste i den højtliggende Kirke, hvortil der ogsaa knytter sig et Væld af Minder, af dem, der giver Livet Grundvold ud over Tid og Grav. Prædikenen over Teksten: »Vogt jer for de falske Profeter!« gik indad og ikke udad og havde i høj Grad Ærinde til alle. Ved at gaa rundt paa Kirkegaarden saa vi, at mange af dem, vi havde kendt af Sognets Befolkning, nu laa under Mulde. Ikke mindst dvælede vi ved Lærer Gadegaards Grav. Hans Arbejdsdag blev hurtigt afbrudt; men hans Gerning har hos mange af os sat sig dybe Spor.

Om Eftermiddagen gik Turen i lejet Rutebil først til Lemvig, hvor vi tilbragte en hyggelig Time i Overlærer Nygaards Hjem. Derefter gik det videre mod Vest gennem Harboøre ud til Thyborøn Kanal. Den Forandring, der er foregaaet her, er ret enestaaende. Da jeg for 23 Aar siden var der sidst, var man i Færd med at ramme de første Pæle ned til noget i Retning af en Havn, og hele Byen bestod af Kirken og nogle faa forblæste Huse.

Og nu: en kilometerlang Havnemole, en Mængde Fiskeskuttere fra hele Vestkysten, Auktionshal, Pakhuse og en ikke hel lille By; det kan man kalde Udvikling.

Paa Hjemvejen aflagde vi et kort Besøg paa Harboøre Kirkegaard, hvor det foruden de store Fiskergrave, der vidnede om det farefulde Vesterhav, især var de ilanddrevne tyske Marineres Grave, der greb Sindene mest. »Hier ruhen —«, stod der paa Gravsten efter Gravsten. Mange brudte Haab, mange Taarer vidner disse Grave om. Der ligger ogsaa en Verdenskrig mellem 1908 og i Dag.

Efter denne Udflugt vederfarede »Borgen« s veldækkede Bord al Retfærdighed, og i øvrigt tilbragtes Aftenen i Lærer Kirkegaards hyggelige Hjem.

Mandag Formiddag var helliget det kolde Grønland, idet Lektor Brændegaard, der i 1932 var med Lauge Koch paa Østgrønland, gennem Foredrag og Lysbilleder førte os til denne omstridte Del af Verden. Det var paa een Gang lærerigt og interessant.

Eftermiddagen var stillet til fri Raadighed; nogle søgte ned til Fjorden, selv om det ikke just blev til »Vandgang«; andre aflagde Besøg hist og her; og saa samlede vi Kl. 6 med Forstander og Lærere til Festsiddag paa »Borgen«. Desværre maatte vi savne cand. Strøm og Lærer Maarbjerg.

Mikkelsen mindedes dem, der i Aarenes Løb var gaaet bort: Bernhard Müller, der efter kort Tids Virksomhed døde som Enelærer i Timring; Kathrine Simonsen, der i 1916 ved Hvide Sande satte Livet til for at redde to Skolepiger fra at drukne; N. A. Nielsen, der efter mange Aars Skolegerning paa Klippeøen døde 42 Aar gammel, efter at han gennem et Aarskursus yderligere havde dygtiggjort sig; Pastor Riis, der havde været med til at tilrettelægge Sammenkomsten, men blev taget bort faa Maaneder før dens Afholdelse; han ligger begravet paa Herning Kirkegaard; og Lærer Gadegaard, vor flittige og dygtige Matematiklærer. Undertegnede lod Tankerne gaa tilbage til de ydre Forhold, som de var i vor Seminarietid, og i Sammenligning med den omtalte jeg Seminariets nuværende ydre Rammer, der giver gode Betingelser for Arbejdet efter Tidens pædagogiske Krav og Tidens nye Lovgivning. Forstander Gjelstrup talte om Skolen og dens Gerning, medens Lærer Kirkegaard holdt

en ægte »Kirkegaardsk« Tale med Humor og Lune, som kun han kan gøre det. Musiklærer Møller fortalte nogle muntre Smaatræk fra sine første Aar som Seminarie- lærer; disse Aar faldt jo netop sammen med vor Semi- narietid. Enkelte andre som Jensen, Rasmussen og Søn- dergaard-Jacobsen bidrog ogsaa til gennem smaa Episo- der, de fremtog, at gøre Festmiddagen til det harmoniske Hele, den netop blev.

Senere paa Aftenen var der Lejlighed til at se den Serie Lysbilleder, der markerer Seminariets Historie. Mange kendte Ansigter dukkede frem paa det hvide Lærred, og mangen halvvejs glemt, men interessant Situation blev genoplevet; hertil bidrog ikke mindst Lærer Søn- dergaard Jacobsens humorfyldte Forklaring af Billederne.

Endelig sluttede Lærer Kirkegaard med en kort An- dagt Aftenen og Sammenkomsten.

— — —
Enkelte var allerede draget bort forinden, men ellers foregik den officielle Afrejse ved Nitiden Tirsdag For- middag. De sidste Haandtryk udveksledes, og snart forsvandt Seminariet bag Nissums Bakker. En fornøje- lig og minderig Sammenkomst var afsluttet. Vejen gik igen ud til Arbejdet i Skolen og Befolkningen; men Tankerne gik — fyldt af Taknemmelighed — tilbage til det Sted, der i saa høj Grad havde været medvirkende til, at vi, hver paa sin Plads, kunde tage dette Arbejde op.

TO „HISTORISKE” SANGE

Aarbogen har faaet Lov til at bringe følgende to „historiske” Sange, som vil vække glade Minder hos mange Nissumitter, da de begge er knyttet til stadig tilbagevendende Begivenheder i det nissumske Aarsløb. „Udflugtssangen” af Lærer E. Maarbjerg (01) er der særlig Grund til at faa bevaret i Aarbogen, da den „skriftlige Udflugt” i de sidste Aar har været flyttet fra Begyndelsen af Maj til Midten af Juni. Sangen er altsaa i særlig Grad ved at være „historisk”. „Fanesangen” af Th. Kr. Majgaard Nielsen (30) minder om en særlig festlig Sportsdag i Hellas’s Historie, den Dag, da Seminariets nye Silkefane, skænket af daværende Lærere og Elever, blev indviet. Sangen kan nu siges at være fast knyttet til Kongens Fødselsdag, Hellas’s Sportsdag.

Red.

Ved

FANEINDVIELSEN

den 26. September 1929

Af Th. Kr. Majgaard Nielsen (30)

*V*or Fane tag din Daab
i Ungdoms frie lyse Haab.
Vift til os ind
det rene Sind,
der i sig selv vil søge
alt hvad som rent og ædelt er.
Ja, søges der,
da lad vort Kendskab øge
til det, som kan vor Sjæl formaa
til fast i Tvivlens Tid at staa,
da vil vor Fred forøges,
da vil vi Maalet naa.

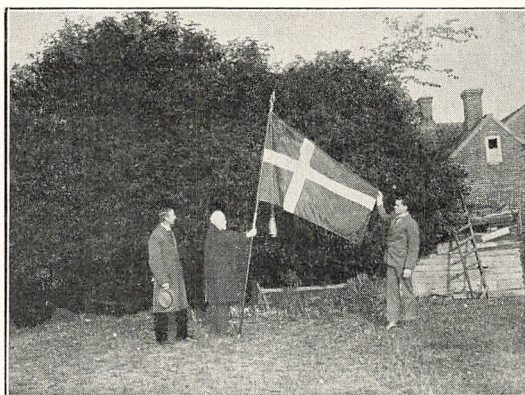

*Vi om vor Fane staar
en Ungdom i sin friske Vaar.
Vi præge skal
et Mindretal
af Danmarks Børneskare.
Vift til os ind, at vi kan lindt
med nænsomt Sind
om Barnesjælen vare,
at vi det lærer Sandheds Værd,
at vi det lærer vandre der,
hvor Livets Lys det klare,
afspejler Havets Skær.*

*Fold ud din røde Dug,
naar Pen og Bog er skjult i Smug
og vi en Tid,
som Fugle fri
os i Naturen fryder.
Vor Idræt giver Kinden Glød.
I Skovens Skød
utvungent Sangen lyder.
Vi elsker Frihed, Liv og Lyst,
vi elsker Sandhed i vort Bryst,
vi elsker alt det skønne,
som gør vort Liv saa lyst.*

*Til Spil og lystig Sang
skal Kampen lyde over Vang.
Septemberdag
med Il og Jag,
vi vil din Korthed nytte;
vi vil paa god hellenisk Vis
til Sundheds Pris
vort Legems Kraft udnytte.
et Leve Danmarks Lærerstand.
Hurra for Kongen i vort Land,
og dertil vil vi knytte
et Leve for vort Land.*

Th. Kr. Majaard Nielsen (30)

HELLENERNES UDFLUGTSSANG

Tekst: E. Maarbjerg (01)

Musik: Chr. Rønning-Møller

Hellerernes Udflygtssang.

Chr. R.-Møller
(1912-13)

Alla March

Far vel, far vel Hel-le-mer-nes By! I Dag er vi som fød-te nye ny.

Endt er Røg-ning, Søg-ning, Røisning, Ma-da-ma-rik og Skil. Følg

med en hustru som kan og som vil, del Ar-mes nøje i Sang og Spil!

Lan-ge le-ve Fri-hed, Glæ-de og Sol-skins-omil!

Lan-ge, lan-ge le-ve Fri-hed Glæ-de og Sol-skins-omil!

E. Maarbjerg

Chr. Rønning-Møller

*Far vel, far vel, Hellenernes By!
I Dag er vi som fødte paa ny.
Endt er Regning, Tegning, Skrivning, Matematik og Stil.
Følg med enhver, som kan, og som vil,
det toner højt i Sang og i Spil:
Længe leve Frihed, Glæde og Solskinssmil!
Længe, længe leve Frihed, Glæde og Solskinssmil!*

*Vær hilset Lyng og Graner og Fyr!
Vær hilset Skovens Fugle og Dyr!
Fri som I vil vi os tumle, nyde den friske Luft.
I Skovens Løvsal dækkes vort Bord,
mens alle Fugle jubler i Kor:
Længe leve Frihed, Glæde og Granens Duft!
Længe, længe leve Frihed, Glæde og Granens Duft!*

*Hver Kind faar Glød, hvert Øje faar Glans;
thi Legen gaar som muntreste Dans.
Lystig Skæmt og glade Sange lyder med Ungdomsrøst,
saa Skovens Ekko gjalder derved,
og Haren ilsomt flygter af Sted.
Længe leve Frihed, Glæde og Ungdomslyst!
Længe, længe leve Frihed, Glæde og Ungdomslyst!*

*Naar Sol gaar ned, og Fugle til Ro
sig sætter hist i Trærnes Bo,
da til Hjemfartssangens Toner folder vi ud vort Flag.
Far vel, alt skønt, vi saa paa vor Vej!
Du glade Dag, dig glemmer vi ej.
Længe leve Frihed, Fryd og vor Udflugtsdag!
Længe, længe leve Frihed, Fryd og vor Udflugtsdag!*

E. Maarbjerg (01)

EN DIGTNING OM TID OG EVIGHED

AF I. P. JENSEN (32)

DAGENE

*Den fødes af intet
og vokser sig stor
den Dag, der hver Morgen
er ny over Jord.
Den bliver til intet
i Mørket igen,
vi ved, at den svinder,
men ikke hvorhen.*

*At tælle i Aar
blev i Livet en Skik,
men de tusinde Aar
var kun Dage, der gik;
og Dagen i Dag
tæller med til de Aar,
der for Fremtidens Folk
som en Evighed staar.*

Og Dage skal rinde
af Grysol og gro,
og Dage skal svinde
i Skumringers Ro,
og saadan i Kæde
de kommer og gaar
og hober sig op
til et Utal af Aar.

Mens Kølighed aander
af dugperlet Græs
gaar Solen af Senge
bag yderste Næs,
og Kæden bli'r længet
med endnu et Led,
der færdig er dannet,
naar Solen gaar ned.

Saa bør jeg da vente
den gryende Dag
beredt til at følge
dens ilende Jag,
saa ikke jeg staar der
ved Kvældsolens Smil
og ved, at den var der,
men ikke hvortil.

AARET

Naar Vinden hvisker sommersødt imellem Blad og Gren,
og Sommerfugle flagrer omkring en hvid Syren,
da ved jeg, at i samme Nu
skal Somrens Glæder nydes;
maaske den i den næste Stund
os ikke mere bydes.

Naar Flaget smelder festligblødt mod Solens Rige rakt,
og friske Bølger ruller ind mod Strand i rolig Takt,
da hører jeg det samme Sprog:
Nyd Sommerrigets Pragt,
thi netop for det aabne Sind,
den for din Fod blev lagt.

Naar Solens Varme andres Dag skal gøre lys og varm,
og Efteraaret synes mig at være trist og arm,
da vil jeg gemme i min Sjæl
et Gran af Solens Skær;
thi det, der engang var, men svandt,
faar dog i Mindet Værd.

Naar Isen binder Bækkens Strøm, som mine Drømme
kaldte Flod,
det føles som en iskold Haand, der bandt mit eget varme Blod;
men dog i slig en Mørketid
min Sjæl en Haabets Krusning faar;
thi selv en Vinter voldsk og raa
er Løfte om en Vaar.

Og vaagner jeg den glade Gry, da Vaarens Tegn er tændt,
da er igennem Længslens Ørk min Taalmodsvandring endt.
Endt er den lange Vej, der gør
en Vandring tung og Foden træt.
Jeg staar i et forjætted Land,
jeg kalder mit med Livets Ret.

EFTERTID – MINDETID

KVÆLDSMINDER

I svale Vinde, der kælent hvisker
og fylder Aftenen med kølig Fred,
I bærer til mig vel tusind Minder
om lyse Aftner, der tidlangt gled.

I slige Stunder har Tanken tumlet
i vildsomt Jag gennem Tid og Rum.
I slige Stunder Naturens Vælde
af Undren gjorde min Tunge stum.

I slige Stunder har Jorden vundet
min Kærlighed ved sin Avlekraft;
og aldrig har som i slige Stunder
min Sjæl sin Længsel mod Himlen haft.

Og slig en Stund er mig atter givet;
om Minder hvisker hver Vind igen.
Min sidste Kvæld skal de svale Vinde
i tusind Minder mig hylle hen.

*A*t dø under gulnede Blades Drys
kranset af Sensommersolens Lys,
det er Naturens Død at dø.
Skal saadan jeg dø?

Segne engang under Alderens Tryk,
vandre ej mer med sin krumslidte Ryg.
Dette er Oldingens Død at dø.
Skal saadan jeg dø?

Standses engang midt i Manddommens Kraft
af Soten, der tærer af Livstræets Saft.
Det er kan hænde min Død at dø.
Skal saadan jeg dø?

Flytte engang under Englenes Sang
uden at ræddes for Gravklokkens Klang.
Det er en Kristens Død at dø.
Skal saadan jeg dø?

EVIGHED

*J*eg ser mig om paa Jordens Kreds,
Men intet Sted jeg finder
en Ting, jeg ved vil vorde fast,
naar alting andet svinder.

Jeg ser vel Farvers Glans og Glød
i Kirke, Slot og Tempel,
men i et Hjørne ser jeg sat
det sorte Tidsfriststempel.

Jeg ser vel Guld og Rigdoms Pragt
som Lys i Livets sorte,
men før det sortes Tid er endt,
er Guldet maaske borte.

Jeg undres ved Naturens Pragt
ved Have og i Skove,
men ved, det alt er underlagt
det dødeliges Love.

Og Mennesket, som engang fik
al Skabnings Forret givet,
maa nøjes med og skønne paa
den Tid, vi kalder Livet.

— — —

Men gaar mit Blik ad lange Veje
mod Himlens Hvælv med Guld paa Blaaf, da bliver straks det dødelige
til Støvgran kun — saa smaat, saa smaat.

De Stjerner Vej er mig en Gaade,
om deres Gang kun lidt jeg ved;
de gav dog mine Længselsblikke
en Glans af tidløs Evighed.

Og paa min bange Spørgen svarer
det Lyshavs Eventyr herved:
Vi vidner, at bag Livets Korthed
er Evigheders Evighed.

Naar jeg med bange Skælven tænker,
at Livet kun er Dag og Død,
da vidner de, at Livets Ende
er Evighedens Morgenrød.

Saa lad min korte Frist da slutte
i Stjerneskærets hvide Fred
en Nat, naar tusind Stjerner vidner:
Tilbage er en Evighed.

— — —

Én Klode kun har jeg betraadt,
skønt der er tusind andre;
hvor bliver Livets mange Mil,
dog stakket Vej at vandre,
naar disse Kloder siger mig,
at lang som deres egen Vej
er Evighedens Vej at gaa —
— — — den Vej, som jeg skal gaa.

I. P. Jensen (32).

EN STUDIE OVER N. F. S. GRUNDTVIG: STRANDBAKKEN VED EGELØKKE

AF JOHS. HEJBØL (21).

Aarbogen for 1933 vil igennem følgende lille Afhandling være med til at mindes 150 Aaret for Grundtvigs Fødsel, — den Mand, der vel uimodsigeligt har betydet mest for vor Skole i de sidste hundrede Aar. Tilknytningen til nærværende Bog kan yderligere søges i det Forhold, at Afhandlingen vil være de sidste Dimittendhold delvis bekendt igennem Undervisningen i Dansk paa Seminariet, samt i, at den muligvis kan give andre en Hjælp til at udnytte det smukke Digt i deres Undervisning.

„Strandbakken ved Egeløkke” er et af de ikke faa Digte fra Grundtvigs Haand, i hvilke han skildrer sit eget bevægede Livs Hovedbegivenheder. Det er tillige et af de interessanteste, idet det Livsafsnit, det omhandler, vel maa betegnes som det Afsnit, i hvilket det bruste og gærede stærkest i ham, det Afsnit, som derfor ogsaa fik den allerstørste Betydning for hans senere Liv og Gerning, idet det forvandlede ham fra at være en kold og overlegen Rationalist til at blive Aandslivets mægtigste Forkæmper i Norden i det nittende Aarhundrede.

Digtet fremkom første Gang i „Saga. Nytaarsgave for 1812 ved N. F. S. Grundtvig.” Da det saaledes først udgives flere Aar efter den Tid, det omhandler, kan man vente deri at finde en afklaret Vurdering af, hvad disse betydningsfulde Huslæreraar paa Egeløkke har betydet for ham, og det er da ogsaa Tilfældet. Men i sin Søgen efter denne afklarede Vurdering forvirres man ved en flygtig Gennemlæsning af Digtet. Det synes nemlig ved

første Øjekast langt fra afklaret, ja, Dele af Digtet peger snarere hen paa, at man føres midt ind i Sjælekampen. „Alt udi tredie Sommer vandrer jeg sorgfuld paa Ø . . .” Nutidens Brug i denne Sætning peger henimod, at det skulde være skrevet i Aaret 1807, idet Grundtvig nemlig kom til Egeløkke i Foraaret 1805. Et Udbrud som „Ak, men jeg stedes i Vaande, naar ej den susende Vind køler den koglende Aande, før den omvifter min Kind,” tyder heller ikke paa, at det er et afklaret Udtryk efter Kampen. Og vil man saaledes prøve at forklare Digtets Enkeltheder, vil man møde mange Vanskeligheder. — En hel Del af disse vil imidlertid klares, naar man opdager, at vel er Digtet fra 1811, men at det bygger paa og delvis optager i sig et Digt fra 1808 med Overskriften: „Rejsen i Sommeren 1807. — Egeløkke.” Det forklarer jo i hvert Fald straks den Dobbeltthed, at Digtet baade bærer Præg af at være skrevet, mens Sjælekampen endnu førtes, og tillige synes at give en afklaret Vurdering efter Kampen. Vi vil derfor begynde med at se lidt paa det oprindelige Digt for ad den Vej at finde Hjælp til Forstaaelse af det foreliggende Digt.

Det begynder med at udkaste det Spørgsmaal, om det er en As eller en Jætte, der har bundet ham saa fast til Egeløkke, om det med andre Ord er Lysets eller Mørkets Magter, der har fremkaldt den altbeherskende Kærlighed hos ham til Husets Frue, og han beder om, at han maa faa Baandene løsnet, hvad enten de stammer oven- eller nedenfra. Hans Forældre har nemlig kaldt paa ham. Og hans Bøn bliver hørt, Underet sker: Hans Baand løsnes. Det sker ifølge Digtet igennem tre Ting: hans Elev*), „som hans Sjæl har udkaaret”, er rejst til Fyn; dennes Mor, Fru Constance Leth, hans Sjæls Herskerinde, er draget med, og endelig har hans Ungdomsven, Sprogmanden og Historikeren P. N. Skovgaard, om hvem han siger, at han først har aabnet Grundtvigs undrende Øje for „Oldtidens hellige Lunde,” nylig besøgt ham, men er atter rejst bort fra „Lavinds sødtmilende Ø” (∴ Langeland) til sit Hjem, som paa den Tid var i Aalborg, der for Grundtvig staar som „Jotlands (∴ Jyllands) det nordlige Øde.” I den Anledning vender Grundtvig sig til Langelands Natur med de yndige Høje og Dale og ærværdige Skove og siger, at han er vred paa

*) Karl Steensen Leth.

den, fordi den ikke har formaaet at fastholde dem, som gjorde Stedet kært for ham, og han anklager Havet, fordi det har baaret hans Venner bort fra Øen. Hele denne Natur er derfor ikke længere værd at dvæle i, og han følger saa Forældrenes Kald om at besøge dem i Udby. Men først vender han sig til Haven ved Egeløkke med nogle bevægede Afskedsord og med Løfte om, at han snart skal vende tilbage igen — de samme Vers, som afslutter det senere Digt.

Det oprindelige Haandskrift viser, at det har været Gr.s Mening at fortsætte med Digte om de Steder, han besøgte paa sin Rejse, men det er ikke blevet bragt til Udførelse. Paa den følgende Side findes kun Overskriften „Maribo”.

— — —
Det endelige Digt er blevet til i en Stund, hvor han i Mindet har gennemlevet de paa een Gang svære og rige Aar paa Langeland. Han har igen gennemlæst Digtet „Egeløkke” og har med det som Udgangspunkt, men nu med Ro i Sjælen, prøvet at klargøre for sig selv, hvad de Aar i Grunden har betydet for ham. At Forelskelser hos ham efter hans lange Kamp nu ikke er nogen Lidenskab længere, men er gaaet over til et sandt Ven-skab, kan man se af et Digt, som ligeledes findes i „Saga”: „Til en Veninde”. Det er skrevet til Fru Constance Leth's Fødselsdag, d. 11. April 1811, der netop det Aar var Skærtorsdag. Det hedder her bl. a.:

„Jeg stander for dig paa Skærtorsdags Morgen,
saa stod jeg og den første Fødselsdag,
da samlet med dig under Vennelag
jeg hilsed dig i Sangens kolde Toner;
men først i Dag jeg stander som din Ven.”

Han har da begyndt med i Erindringen at genfremkalde for sig den vidunderlige Natur paa Langeland*), har tænkt sig staaende paa den saakaldte Strandbakke i Egeløkkens Have — efter Sigende et af de smukkeste Steder i vort Land. Gaarden ligger kun nogle Hundrede Alen fra Stranden, omgivet af Skov; i denne var der en Aabning, hvorigennem man kunde se Stranden, og ud for denne Aabning laa „Strandbakken”**). Han betages

*) Jeg ved ikke, om Gr. i 1811 kan have besøgt Egeløkke og saaledes paa Stedet maaske have skrevet dette. Jeg synes, Indledningen tyder derpaa.

**) Ifølge H. Rosendal.

igen af det „herlige, mangfoldige Syn,” med Thurø, Taasing og Fyn til den ene Side, og den dejlige gamle Gaard, med de hvide Mure, omkransede af grønne Skove, til den anden Side. Et dejligt Sted at dvæle! Det er imidlertid ingen ny Erkendelse hos ham; det faar ham til at mindes de mange Gange, da han har erkendt det samme, saavel der paa Bakken, som saa mange andre Steder i den nærmeste Omegn. Men det faar ham ogsaa til at mindes det, som „de Vise” hævder, og som han selv, om end ikke i bogstavelig Forstand, saa smerteligt havde erfaret, at Gift og Død kunde skjule sig bag den smukke Natur; der var det, hans Hjerte havde faaet det Saar, som det tog Aar at faa lægt. — — — Og Erin=dringen i Forbindelse med Læsningen af det oprinde=lige Digt gør det hele saa levende for ham, at han lige=frem føler sig sat tilbage til den sidste Sommer, han vandrede der, og igen føler den gamle Forundring over, at han endnu levede trods sin haarde Kamp og Strid, at han endnu kunde se Solen gaa ned i Havet, at den ikke i Stedet for sendte sine Straaler ned paa hans Grav. — — — Men hans Syn paa det er alligevel et ganske andet nu, efter at Kampen er forbi. I Tiden saa han kun det katastrofale i, at han, den moralsk uangribelige teo=logiske Kandidat fra det rettroende og retsindige Hjem, overhovedet kunde komme til at staa i en saadan Kamp, at han, Følelsens og navnlig Kærlighedens bitreste Spot=ter, saa fuldstændig kunde miste Herredømmet over sig selv. Der findes i hans Optegnelser, navnlig hans Dag=bogsoptegnelser og hans Digte, en Mængde Udtalelser, der viser, hvor meget han led ved dette Forhold. Det er det, der findes udtrykt i det oprindelige Egeløkke=Digt i Udtalelserne om de Baand, der binder, skønt Taarerne rinder, de Baand, som en dødeligs Haand ej mægter at slide, eller i det endelige Digt i Ord som „dér lærte mit Hjerte at dø” eller „Aanden oplukker sit Øje, saa sig paa Afgrundens Kant.”

Men nu, efter at Striden er forbi, forstaar han, at det har været ham til Gavn, — at „det er ham, som byg=ger deroppe over Stjernernes Toppe,” der har ledet ham ogsaa i dette. Nu ser han, at hele den Kamp skulde til, for at han kunde blive et vaagent og levende Menne=ske. Rationalismens Maske, med Vittighed, Klogskab og Kulde som fremtrædende Karaktertræk, som han før havde baaret, havde dræbt alt det bedste i ham og lagt

Slør over det virkelig gode om ham. Og trods det havde han ikke undset sig ved at tale i Guds Hus, hvad der da ogsaa kun var blevet smukke Talemaader uden Livsindhold, „Avner i Grus”.

Han forstaaer nu, at Smerten, som kom til ham, og Kampen, som han maatte føre, i Virkeligheden var Guds Gave til ham for at vække ham op til virkeligt Liv. Hans Lidenskab havde vist sig stærkere end alle hans Teorier og fornægtet dem alle. Det var en sjælelig Kamp, og den maatte derfor tage alle Sjælens Evner i Brug — de Evner, der før havde slumret hos ham. Aanden vaagne og øjnede ingen Redning. Alt, hvad han tidligere havde bygget paa, bristede som Sæbebobler. Men da Aanden først var vaagnet paa eet Punkt, begyndte Sjælens mangfoldige Evner at melde sig og kræve deres Ret. Sjælen begyndte nu at finde Værdi og Lægedom i meget, som den ikke havde brudt sig om før: Digtning, Filosofi, Historie og da navnlig Religionen. Som en Arv fra sit Fædrenejem havde han dog i Behold den Følelse eller Forvisning, at det Forhold, som han kæmpede imod i første Række var en Forbrydelse imod Livets Gud. Og det var da naturligt, at selv om han nu kunde finde Spor af Gud paa alle de før nævnte Omraader, saa maatte dog Bøgenes Bog blive hans særlige Lægedomskilde. Dens Ord falder ham uvilkaarligt i Munden, idet han henter Tanker og Udtryk fra Rom. 8, 19—23 til at udtrykke, hvorledes Længslen efter Sjælens fuldkomne Frihed hos ham føles som et Led i hele Skabningens Længsel efter at komme i det sande og evige Barneforhold til Gud. Men selv om han saaledes vedbliver at sukke og længes, har han alligevel nu fundet Midler til at dæmpe sin Sorg og tilkæmpe sig Sejr i sin Strid. Selve Striden er dog ikke dermed sluttet. Baandene binder ham endnu, og han udtaler Ønsket om, at han kunde vedblive paa den Maade at føle sig ene med Gud, som han gjorde det i den Stund, han skrev Digtet. Det er nu igen Ord og Stemninger fra det oprindelige Digt, der spiller ind, han føler igen det fortidige som nutidigt og føler, at hans varme Blod trænger til Afkøling. Den vil han søge gennem Studium af og Digten om Nordens Oldtid, hvilken hans Ungdomsven Skovgaard som før nævnt havde vakt hans Interesse for.

Slutningen finder ogsaa sin Forklaring i det oprin-

delige Digt. I den stille Aften faar Forældrenes Bøn om at faa ham at se, stærkere Magt over ham, og han beslutter at drage af Sted. Men først maa han have sagt sit kærlige „Godnat“ og „Paa Gensyn“ til sin kære Have, fra hvilken han har saa mange og rige Minder. Grundtvig er nu igen helt i Mindernes Magt og bruger sit første Digts Slutningsord omtrent uforandrede.

— — —
Digtet kan betegnes som et personligt Tankedigt i lyrisk Form. De korte trefodede Vers i daktylisk Versemaal med regelmæssig Skiften imellem mandlige og kvindelige Rim, men med varierende Rimslyngning skaber en kraftig og letflydende Ramme for Digtet. Slutningsversene derimod er i stigende Rytme. De skaber en rolig og blid Udgang af Digtet, der svarer til den Ro og Tryghed, der nu har lagt sig over Grundtvigs Sind, i Modsætning til de Storme, der tidligere har raset, og som den kraftige Rytme i den øvrige Del af Digtet delvis giver Udtryk for. — Og dog stammer som før nævnt netop disse Slutningsvers fra det oprindelige Digt.

Naturskildringen i Digtet er karakteristisk for Grundtvigs Naturskildringer i det hele taget, f. Eks. saaledes som man møder dem i hans Salmer. Selve Naturbilledet gives med faa Træk. Grundtvig gaar kun lidt i Enkeltheder, men han har Evne til igennem faa karakteriserende Linier at give Helhedsbilledet, ledsaget af den Følelsesbetoning, det skaber. Navnlig formaar han at give typiske Billeder af de forskellige Aarstider. Man kan tænke paa hans Sommerbilleder i „I al sin Glans“ eller i „Som Dug paa slagne Enge,“ Efteraarsbilledet i „Nu falmer Skoven“ samt Vinterbilledet i „Velkommen igen“. Indledningen til Digtet her giver et typisk Billede af en solhed Sommerdag over et karakteristisk dansk Landskab. Men ligesom han f. Eks. i „Nu falmer Skoven“ fra Naturbilledet hurtigt glider over i en Taksigelse for Høsten, rettet til Høstens Herre, og i en Lovprisning, fordi han forbliver hos os, selv om Sommerens Pragt forsvinder, saaledes fører Naturbilledet ham ogsaa her som før nævnt over i Reflekteren over det, som Naturen her minder ham om. Det er karakteristisk for Grundtvigs Brug af Naturskildringer.

En anden Enkelthed i Digtet, som der kan være Grund til at knytte et Par særlige Bemærkninger til, er hans Omtale af, hvor han, da Aanden var blevet vakt hos ham, fandt Guds Spor. Det er interessant at sammenholde

dette Sted med hans Dagbogsoptegnelser fra den Tid* og finde Samstemmigheden. Han taler nemlig her om, at han paa den Tid læste Øhlenschlägers „Poetiske Skrifter“, Schiller, Fichte og Schelling. Tillige virkede Københavns Bombardement stærkt paa ham, og hans Fætter Steffens' Forelæsninger er igen dukket frem for hans Bevidsthed. Øhlenschläger i Forbindelse med Vennen Skovgaard vækker hans Interesse for Nordens Oldtid, og en Behandling af det gamle Eddakvad om „Skirnes Rejse“, som en Lærer i Slagelse, Jens Møller, havde givet i Rahbeks Tidsskrift „Minerva“, i hvilken han opfatter den som en komisk Fortælling, bringer Grundtvig i Harnisk og faar ham til at skrive Afhandlingen „Lidt om Sangene i Edda“, der blev optaget i „Minerva"s Septemberhefte 1806. Hvor nøje svarer ikke dette til hans Ord i Digtet: „— — fandt ham i Digterens Sang, i Vismandens Ord, i Myther fra Nord, i Tidernes Gang, men synligst og vissest jeg fandt ham i Bøgenes Bog“!

„Strandbakken ved Egeløkke“ er den smukkeste og mest karakteristiske Skildring, vi har, af Grundtvigs poetiske Vækkelse. Men ogsaa mange andre Steder i Grundtvigs Skrifter finder vi Bidrag til Forstaelse af dette Tidsrum. I digterisk Form findes saaledes nogle af Versene i „Nyaarsmorgen“ samt en lille Samling Digte, han sendte sin Ven Chr. Molbech sammen med et Brev i Maj 1808, deraf flere til „Laura“ : Fru Constance Leth. Af Prosaoptegnelser kan særlig nævnes hans Breve (f. Eks. ovennævnte til Molbech) og hans Dagbogsoptegnelser.

---

* Desværre er der i Dagbogen et Hul paa 92 Sider netop omfattende det første Halv-
aar af hans Ophold paa Egeløkke.

AARET DER SVANDT

AF FORSTANDER P. C. GJELSTRUP

Da de 29 Dimittender den 8. Juli 1933 efter endt Eksamen samlede i Festsalen med deres Lærere og Skolekonsulent Kaalund-Jørgensen, hvem vi da havde den Glæde at se som Skolens Gæst, betød det først og fremmest det sædvanlige, aarlige Farvel til et nyt Kuld, der nu skulde flyve fra Reden. Dette Aars Dimittender var imidlertid det sidste Hold af den gamle, treaarige Uddannelse;

Afskeden med dem var derfor tillige et Farvel til hele den Ordning, som vort Lands Læreruddannelse har hvilet paa lige siden Seminarieloven af 1894. Og saa sandt den danske Lærerstand, der næsten helt igennem er uddannet under denne Lov, er en dygtig Stand, maa man med Rette kunne sige, at den gamle Ordning har gjort god Fyldest. Den fortjener derfor venlige Tanker og Ord nu ved Afskeden; og navnlig maa det fremhæves til dens Ros, at den ikke var snæver eller stillestaaende, men tværtimod paa forskellig Vis gav Plads for en stadig Fornyelse i Undervisningen, saa Arbejdet under den nye Seminarielov af 1930 ikke betegner et Brud med Fortiden, men Fortsættelsen af en Udvikling, som allerede var i Gang.

Samtidig med den sidste Klasse af den gamle Ordning sad det første Hold af den nye ved Eksamenbordet, idet der i 1933 for første Gang afholdtes Prøve til Iste Del efter den nye Lov. Der er altsaa allerede gjort en Række Erfaringer om den nye Lovs Virkninger og afstukket en Del Linjer for de kommende Aars

Arbejde. Maaske det kan have Interesse for Aarbogens Læsere at høre lidt nærmere om dette.

Den første Erfaring, vi har gjort, er den, at Arbejdet, der skal præsteres, ikke er blevet mindre end før. I hvert Fald ikke i de to første Klasser, og navnlig ikke i II. Kl. Dette er meget forstaaeligt, da Fagkredsen til I. Del er uforandret og der desuden i disse Klasser tages fat paa de to nye Andendelsfag Sprog og Sløjd, medens tillige et Fag som Historie maa siges at stille større Krav end før. Alt dette betegner et Plus i Fordringerne, der næppe helt opvejes af de forskellige Lempelser, der er givet, især m. H. t. Eksamensopgivelserne.

Men selv om Arbejdet i de to første Klasser i og for sig ikke er blevet lettere, kan det dog vistnok siges, at det gaar lettere og paa forskellige Omraader føles friere og interessantere. Et Fag som Tegning er fornøjeligere at arbejde med end før, da Perspektivtegningen overskyggede alt andet. I Religion er Bibelhistorien erstatet med direkte Studium af bibelske Tekster, og i Verdenshistorien finder der gennem Periodelæsningen en Bevægelse Sted i samme Retning. I Fysik arbejdes der i Laboratoriet; og i Naturhistorie er der baade i Fjor og i nærværende Aar udført frivillige Aarsarbejder, der vidner om Iagttagelsesevne og levende Interesse for Naturen.

Alt dette og mere er Ting, der maa skrives paa den nye Ordnings Aktivside; og hvad der her er sagt om de to første Klasser, gælder end mere, naar vi kommer over 1ste Del og op i »Mesterlektionen« — om jeg maa kalde den toaarige Andendels-Periode, der ikke afbrydes af nogen Aarsprøve, saaledes. Efter Sommerferien oprettedes den første III Klasse af den nye Type; og dermed traadte en af den nye Ordnings vigtigste Nydannelser ud i Livet, nemlig Speciallæsningen. I Stedet for at sprede mig over mange Felter vil jeg samle, hvad jeg har at sige om Arbejdet i III Klasse, om dette Hovedpunkt.

Speciallæsning kræves ifl. den nye Seminarielov i en Del af Timerne i III og IV Klasse og skal for den enkelte Elev omfatte en af to Grupper: en sproglig-historisk og matematisk-naturvidenskabelig. Omfanget og Formaålet er nærmere angivet i Ministeriets Bekendtgørelse af 4. Maj 1931, der helt igennem angiver Arbejdsgrundlaget for Seminarieundervisningen. — Her sættes Timetallet for den enkelte Elevs Speciearbejde til 5

om Ugen. Som Formaal angives det »indenfor enkelte Omraader at give Plads for en uddybende Undervisning, der kan sætte Eleverne i Gang med et selvstændigt Arbejde indenfor deres Interessesfære, som de kan fortsætte efter Seminarietiden«. Som man ser, forener disse Ord Kravet om Orden og Plan med megen Frihed. Planmæssigheden træder frem gennem Ordet »Undervisning«, hvori ligger, at Læreren skal have Ledelsen af hele Arbejdet i sin Haand; det udførte Arbejde skal forøvrigt ogsaa kunne kontrolleres, idet Ministeriet kan forlange Aarsarbejderne indsendt. Friheden træder frem gennem Ordene om Elevernes selvstændige Arbejde indenfor deres Interessesfære og gennem Bestemmelsen om, at Speciallæsningen er eksamensfri; endelig er der ogsaa givet de enkelte Seminarier et stort Spillerum til at indrette sig efter Tarv og Lejlighed. Disse forskellige Hovedlinjer blev yderligere trukket op ved en Række Møder om Speciallæsningen, der afholdtes sidste Foraar under Skolekonsulentens Ledelse, og hvortil Ministeriet havde indbudt Seminariernes Lærere og Forstandere. De allerfleste af disse, saaledes ogsaa her fra Nr. Nissum, var til Stede; og det kan sikkert siges, at Deltagerne drog hjem med friske Impulser og med forøget Lyst til at vove sig ud paa den anstrengende, men interessante Prøvesejlads i Speciallæsningens ukendte Farvand.

Efter Sommerferien blev der saa taget fat, sikkert paa meget forskellig Maade ved de forskellige Seminarier. Hos os er Speciallæsningen for indeværende Skoleaar ordnet paa følgende Maade:

Indenfor den matematisk-naturvidenskabelige Faggruppe træffer vi 13 af Klassens 25 Elever. Disse udgør i $2\frac{1}{2}$ Time om Ugen et Naturhistoriehold under Lærer Hansens Ledelse. I de øvrige $2\frac{1}{2}$ Time sker der en Deltagelse; 7 bliver hos Lærer Hansen for at dyrke Matematik, mens de andre 6 driver geologiske Studier hos Lærer Kirkegaard.

Paa den sproglig-historiske Linje deltager Resten af Klassen, ialt. Disse læser alle Svensk med Lærer Hejbøl 2 Timer om Ugen, men spaltes i de øvrige 3 Timer i et Litteraturhistorie- og et Kirkehistoriehold under henholdsvis Lærer Christensens og min Ledelse. — Det første (5 Delt.) gennemgaar Emner af klassisk, tysk Litteratur, det andet (7 Delt.) behandler de gudelige

Forsamlings Historie i Danmark i Tiden ca. 1750—1850. — Om Værdien af Speciallæsningen vil det endnu være for tidligt at dømme; men jeg tror dog allerede at kunne sige, at der arbejdes med megen Interesse rundt om i de forskellige Hold, og at der baade for Elever og Lærere er en egen Duft over Samarbejdet paa dette Felt. Det kunde være meget fristende at prøve paa at give Læserne Andel deri ved en Skildring af Arbejdet paa et saadant Specialhold; det tillader Pladsen imidlertid ikke. I Stedet kan jeg henvise til Lærer Hansens instruktive Artikel derom i „Dæmring” fornylig. — En værdifuld Støtte har Speciearbejdet haft i det Bibliotekskursus, som Hr. Bibliotekar Frimodt-Møller i Lighed med i Fjor har givet III Klasse.

Ogsaa paa andre Omraader er der i 1933 lagt Grund for Seminariets fremtidige Arbejde. Saaledes er Sprogundervisningen blevet udvidet med Engelsk, mens den for den nye Ordning to første Aargange p. Grund af Forholdene kun kunde omfatte Tysk. Som Engelsklærer er antaget Lærer Har. Berg, Struer (dim. herfra 1923), der tillige efterhaanden skal overtage Sløjd. Hr. Berg skal tiltræde efter Sommerferien 1934; for at faa Faget i Gang har Lærer Hejbøl i indeværende Skoleaar paataget sig Engelsk i I Klasse. Denne Udvidelse af Sprogundervisningen, hvorved hver Elev faar Lejlighed til at vælge mellem Tysk og Engelsk, er selvsagt et stort Plus for Seminariet; og det maa meget paaskønnes, at Bestyrelsen har taget dette Skridt.

Nævnes maa det ogsaa, at Frk. R. Nielsen f. T. er paa Aarskursus i Dansk; Hensigten hermed er, at hun fremtidig skal overtage en Del af Danskundervisningen til I Del. Som Frk. Nielsens Vikar fungerer Frk. Edith Egefelt.

Endelig bør det omtales, at vi f. T. arbejder med Planer om at faa III Klasses Elever sendt ud paa Besøg i Omegnens Skoler, i Lighed med hvad der sker flere andre Steder. Vi er traadt i Forbindelse med den stedlige Lærerkreds og haaber forsøgsvis at kunne bringe en Uges Besøg blandt dens Medlemmer i Stand for vore Elever, helst fordelt to og to i Skolerne. Næste Aarsberetning vil vise, hvad Resultatet bliver!

Jeg har nu fortalt en Del om Undervisningen i det forløbne Aar. I Fortsættelse deraf kan jeg passende give nogle Meddelelser om Eksamen o. lign. Til II Del ind-

stilledes 29, der alle bestod. Udfaldet var: 1 ug?; 1 mg×; 8 mg; 12 mg?; 4 g×; 3 g. Af Dimittenderne var 9 Kvinder, 20 Mænd. Til I Del bestod 29. Ved Optagelsesprøven eksamineredes 19 Aspiranter, hvoraf optoges 17. Desuden optoges 2 fra andre Seminarier samt 8 Præliminarister etc. med Dispensation. Ialt optoges saaledes 27. — Hertil kan føjes, at Elevtallet ved Nytaar 1933 var 84 samt 12 Præparander; ved Nytaar 1934 var de tilsvarende Tal 76 (deraf 18 kvindelige) og 20. Dette sidste Tal viser forøvrigt, at den i Fjor ventede Seminarielukning ikke er blevet til noget.

Ovenfor nævnde jeg Bestyrelsens Arbejde paa Undervisningens Omraade. Et andet Vidnesbyrd om dens Bestræbelser for at skabe tidssvarende Rammer for Gerningen her er den for nylig truffne Beslutning om at underkaste de tre gamle Elevbygninger (Theben, Athen og Sparta) en højlig tiltrængt Restauration (Centralvarme, nye Trappengange m. m.). Ganske vist bliver Planen først virkeliggjort i Aar, men da Sagen er rejst i 1933, er det kun rimeligt, at den nævnes i Beretningen for dette Aar.

Mens ovennævnte Plan endnu kun findes paa Papi-ret, er en anden betydningsfuld Sag vedrørende Stedets Udseende bragt til Afslutning. Det er Festsalens Udsmykning. Det stilfulde Rum, som Tegner Bruun havde skabt, danner en værdig Ramme om Historiemaleren Valdemar Neiendams fire Billeder, der nu paa en sjælden Maade pryder Salen. Mere behøver der ikke her at siges om denne Sag, da den andetsteds i Aarbo-gen har fundet udførlig Omtale.

Alt, hvad hidtil er fortalt, bringer Bud om Travlhed og pulserende Liv. Blandt Aarets Begivenheder er imidlertid ogsaa en af modsat Art: et Pulsslæg, der stand-sede. Nu og da vil Dødens Skygge falde ind over en Ungdomsflok. Vi oplevede det for nogle Aar siden, da Poul Erik Jensen fra Ølby døde; i 1933 fandt en Gen-tagelse Sted, atter denne Gang med en af I Klasses Elever, Johannes Vestergaard Jensen fra Borris, hvis Livskraft en ondartet Blodforgiftning paa kort Tid brød ned. Han døde paa Lemvig Sygehus den 2. December; samme Aften fulgte Skolen hans Baare gennem Byen paa dens Vej til Borris, hvor faa Dage efter hans Klassekammerater og flere af hans Lærere var med til at ledsage ham til det sidste Hvilested. Vestergaard Jen-

sen vil vi mindes som en dygtig og pligttro Elev med en levende Kaldsbevidsthed, som en aaben og varm-hjertet Natur og som en Mand, der i sin Ungdom havde fundet Kristus.

Idet jeg nu skal slutte min Aarsberetning, vender jeg tilbage fra Kirkegaarden til Livet og kaster, efter at have fortalt om de hjemlige Forhold, Blikket udad mod den store Vennekreds, der omgiver vort Seminarium. Jeg tænker her især paa de gamle Elever og i ganske særlig Grad paa Elevforeningen, dette vigtige Bindeled mellem os alle. Her har fundet nogen Forandring Sted, baade blandt Officerer og Menige. Blandt Officererne; thi vor mangeaarige Redaktør, Lærer Steffensen, har trukket sig tilbage og to nye er traadt til i Stedet: Lærer I. P. Jensen som »Dæmring«s og Seminarielærer Hejbøl som »Aarsbogen«s Redaktør. En Tak fra Skolen til den afgangende Redaktør, som i Varetagelsen af sit Hverv har vist baade megen Dygtighed og meget Vennesind mod sin gamle Skole; og et »Lykke med Arbejdet« til de to nye! Hvad dernæst de menige angaar, fortæller »Dæmring« om en Tilgang paa 35, hvilket er glædeligt, og en Afgang paa 24, hvad vi er meget kede af. Dog, Summen bliver en reel Fremgang; og dermed er et af de Ønsker, som jeg sluttede sidste Aarsberetning med, gaaet i Opfyldelse. Gid ogsaa i 1934 vor Elevforening maa vokse og trives; deri vil ligge en stor Støtte og Opmuntring for Gerlingen her ved Seminariet.

DIMITTENDERNE 1933

Ejnar Abrahamsen, født 16. Marts 1908 i Tykskov, Ejstrupholm. Søn af Husmand Thomas Abrahamsen. Hovedkarakter: $131\frac{1}{3}$ P. (mg?). Vikariat ved Lomborg nordre Skole.

R. G. Agerbæk, født 14. August 1911 i København. Adoptivson af Tømremester A. C. Agerbæk, Struer. Præliminæreksamen 1929 ($116\frac{2}{3}$ P.). Hovedkarakter: 107 P. (g).

Agnes Elisabeth Ahm, født 23. Oktober 1910 i Randbøl (Vejle Amt). Datter af Førstelærer A. Th. Ahm (04), Handbjerg. Hovedkarakter: 135 P. (mg?). Vikariat paa Venø og i Kappel, Lolland.

Knud Aage Hedegaard Andersen, født 24. Marts 1910 i Guldager (Viborg Amt). Søn af afd. Gaardejer Marinus Andersen, Guldager pr. Simested. Hovedkarakter: 122 P. (g×).

Peter Billeskov, født 8. Januar 1911 i Lyngs. Søn af Boelsmand Niels Billeskov, Lyngs. Hovedkarakter: $135\frac{2}{3}$ P. (mg?).

Ejnar Viggo Christensen, født 31. Maj 1912 i Thisted Mark, Thisted. Søn af Gdr. Jens S. Christensen, Thisted. Hovedkarakter: $114\frac{2}{3}$ P. (g×).

Valborg Elisabeth Eriksen, født 10. Oktober 1910 i Iller, Grønbæk Sogn. Datter af Førstelærer J. K. Eriksen (01), Bøvlingbjerg. Søster til Karen Margr. Eriksen (26). Præliminæreksamen fra Rønde Kursus 1929. Hovedkarakter: $157\frac{1}{3}$ P. (mg). Vikar ved Borum Skole, Mundelstrup.

Niels Ebbesen Vestergaard Hansen, født 9. Oktober 1901 i Elsø, Mors. Søn af Husmand P. Vestergaard Hansen, Elsø. Elev paa N. Nissum Højskole. Hovedkarakter: $129\frac{2}{3}$ P. (mg?).

Tage Rytter Hansen, født i Aarhus 22. April 1911. Søn af Arbejdsmand Søren Hansen, Nykøbing Mors. Præliminæreksamen i Nykøbing 1927 ($114\frac{1}{3}$ P – ug?). Hovedkarakter: 159 P. (ug?). Aarsvikar ved Nykøbing M. Kommuneskole.

M. Haugaard-Olesen, født 10. December 1910 i Ingstrup, Hjørring Amt. Søn af Bygmester O. Haugaard-Olesen, Rydal pr. Kvissel. Hovedkarakter: 109 P. (g).

Astrid E. Jensen, født 13. December 1912 i Hurup. Datter af Gdr. Anders N. Jensen, Ettrup pr. Hurup. Hovedkarakter: 150 P. (mg) u. S. o. M.

Ehlin Fløe Jensen, født 13. Marts 1911 i Hvornum pr. Hobro. Datter af Lærer P. Fløe Jensen (09), Hvornum. Hovedkarakter: 135 P. (mg?). Fra 1. Oktober Lærerinde i Fredbjerg, Farsø.

Jens Alfred Jensen, født 13. Januar 1908 i Vester Vandet pr. Thisted. Søn af Gdr. Jens Jensen, Vester Vandet. Hovedkarakter: $134\frac{1}{3}$ P. (mg?). Fra 1. Nov. Vikar v. Skaarup Skole pr. Thisted.

S. K. Munk Kristensen, født i Blenstrup 14. Decbr. 1910. Søn af Statshusmand Jens Kristensen, Blenstrup pr. Gjerlev. Hovedkarakter: 150 P. (mg). Flere smaa Vikariater, bl. a. i Gjerlev.

Jensine Lausten, født 25. Dec. 1908 i Løgumkloster. Datter af afd. Bagemester Lausten, Løgumkloster. Hovedkarakter: $143\frac{1}{3}$ P. (mg). Vinterlærerinde v. Jyllerup Skole pr. Varde.

Magne Linderoth, født 9. Juli 1910 i Aasted pr. Roslev. Søn af Husmand Manfred Linderoth, Aasted. Hovedkarakter: $132\frac{2}{3}$ P. (mg?).

Peter L. Mortensen, født 22. April 1911 i Skjern. Søn af Inspektør N. I. Mortensen, Skjern. Præliminæreksamen i Skjern 1927 ($102\frac{2}{3}$ P.). Hovedkarakter: $125\frac{2}{3}$ P. (g×). Deltager i Statens Halvaarskursus i Aalborg.

Anna Kirstine Majgaard Nielsen, født 3. Febr. 1910 i Hanbjerg. Datter af Gdr. Just Christian Nielsen, Hanbjerg. Søster til T. K. Majgaard Nielsen (30), Hovedkarakter: $139\frac{1}{3}$ P. (mg?). Aarsvikar i Ryde.

Johannes Nielsen, født 21. Maj 1909 i Stadil. Søn af afd. Præstegaardsforpagter Chr. Nielsen, Stadil. Hovedkarakter: $147\frac{2}{3}$ P. (mg). Korte Vikariater i Tarm og i Ringkøbing.

Mads Samuel Nielsen, født 1. Februar 1912 i Bølling pr. Skjern. Søn af Gdr. Iver Nielsen, Bølling. Præliminæreksamen i Skjern 1928 ($105\frac{2}{3}$ P.). Hovedkarakter: $147\frac{1}{3}$ P. (mg). Soldat i Viborg.

Mariane Nielsen, født 15. Februar 1902 i Ørum pr. Bjørnholm, Datter af Husmand N. K. Nielsen, Ørum. Søster til Thomas Nielsen (23). Lærerinde ved Horne Højskole 1922–29. Hovedkarakter: $154\frac{1}{3}$ P. (mg).

Marie Katrine Norborg, født 21. September 1911 i Vind pr. Holstebro. Datter af Lærer C. C. Norborg (09), Vejrum pr. Hjerm. Hovedkarakter: $162\frac{1}{3}$ P. (mg×). Hjælpeleærerinde v. Sdr. Lyngvig Skole pr. Ringkøbing.

Gunnar Peters-Lehm, født 25. Juni 1912 i Volstrup (Hjørring Amt). Søn af afd. Landmand Carl Peters-Lehm, Ørtoft pr. Sæby. Hovedkarakter: $132\frac{2}{3}$ P. (mg?). Lærer paa Skolehjemmet »Landerupgaard«.

Gert Poulsen, født 10. Juni 1905 i Engesvang. Søn af Gdr. Chr. Poulsen, Engesvang. Hovedkarakter: 119 P. (g×).

Jakob Rasmussen, født 9. Januar 1905 i Veggerslev pr. Tornled. Søn af afd. Gdr. N. Rasmussen, Veggerslev. Broder til R. C. Rasmussen (17). Hovedkarakter: 105 P. (g).

Villiam Sinkbæk, født 22. Marts 1910 i N. Nissum. Søn af Tømrer L. Chr. Sinkbæk, N. Nissum. Hovedkarakter: $126\frac{1}{3}$ P. (mg?). Deltager i Statens Halvaarskursus i Aalborg.

Johs. Jensen Ulnits, født 4. Novbr. 1908 i Skanderborg. Søn af Snedker Poul Ulnits, Skanderborg. Realeksamen 1925 (mg). Ansat paa Sagførerkontor 1925–30. Soldat 1929. Hovedkarakter: $137\frac{2}{3}$ P. (mg?) u. S. o. M. Sygevikar ved Frisbæk Skole pr. Nr. Snede.

Agnes Kristensen Vestergaard, født 2. April 1906 i Nordena, Hemmet. Datter af Gdr. K. Kristensen Vestergaard, Hemmet. Vinterlærerindeuddannelse paa N. Nissum Højskole 1924. Lærerinde ved Lomborg Friskole 1925–29. Hovedkarakter: 139 P. (mg?). Fra 1. Novbr. Lærerinde ved Rousthøje Skole.

Holger Chr. Vestergaard, født 10. August 1910 i Bedsted (Thisted Amt). Søn af Sadelmager M. Luther Vestergaard, Bedsted. Hovedkarakter: 145 P. (mg).

1. Række: E. Abrahamsen, J. Rasmussen, M. Samuel Nielsen, R. G. Agerbæk, J. Allr. Jensen, H. Vestergaard, J. J. Ulmils, P. Mortensen, Gert Poulsen, M. Haugaard Olesen, F. Rytter Hansen, Johs. Nielsen, Kn. Aage Andersen, Viggo Christensen.
2. Række: Lærer Hejbel, Frk. Majgaard Nielsen, Frk. Ahm, V. Sinkbæk, Frk. M. Nielsen, Frk. Lausten, Frk. Norborg, Lærerinde Frk. Nielsen, Frk. A. Jensen, Frk. Vestergaard, Frk. Fløe Jensen, Frk. Eriksen, Ch. Sørensen, Lærer Søndergaard, Frk. Jensen.
3. Række: Frk. Porup, Fru Sørensen, Lærer Sørensen, Fru Kirkegaard, Lærer Kirkegaard, Fru Kaalund-Jørgensen, Skolekonsulent Kaalund-Jørgensen, Frk. Gjelstrup, Forstander Gjelstrup, Cand. Strøm, Fru R.-Møller, Lærer R.-Møller, Fru Christensen, Lærer Christensen, Lærerinde Frk. Poulsen, Lærerinde Frk. Larsen.
4. Række: Lærer Hansen, Peters-Lehm, Munk-Kristensen, Rilleskov, Linderoth, Vestergaard Hansen.

AF AARETS DAGBOG

(EFTER »DÆMRING« 1933)

Ansættelser og Udnævnelser.

- 08) *A. P. Christensen* k. t. 1. L. i Tømmerup, Amager.
- 10) *L. Emil Christensen*, Varde, udn. t. Mellemskolelærer (§ 35).
- 14) *Alfr. Jensen* Bestyrer v. Østervraa Realskole.
  -) *Jul Søe* udn. t. Landsretssagfører.
- 16) *Peter Gade* k. t. Førstelærer i Lyngs.
  -) *Anton Jensen* udn. t. Viceinspektør i Holstebro.
- 17) *Martin Nielsen* k. t. Førstelærer i Resen.
- 25) *Lundgaard Christensen* k. t. T. L. i Kalundborg.
- 26) *Peter Rønn Christensen* k. t. L. i Ordrup.
  -) *Ellen Korsholm* k. t. T. Li. i Esbjerg.
  -) *Johs. Korsholm* k. t. L. i Ringkøbing.
  -) *E. Chr. Sørensen* k. t. Enel. i Kilde v. Aulum.
- 27) *Jacob Ejdal Asp.* i Enel.emb. i Møborg.
  -) *Aksel Nielsen* k. t. L. v. Hedehusenes Central-skole.
  -) *Georg Nielsen* L. v. Christiansfeld Realskole.
  -) *J. M. Søgaard* k. t. Enel. v. Hjørdemaal Klitskole.
- 28) *J. Baltersen* k. t. Enel. i Uglerup.
  -) *Petri Holm* k. t. F. L. i Nr. Hvidbjerg.
  -) *O. Mundbjerg Laursen* k. t. Enel. i Gudum v. Skole.
  -) *Hans Toft* k. t. T. L. i Esbjerg.
- 29) *Ejnar Steensgaard Gade* k. t. E. L. i Almstok.
  -) *Søren Hebsgaard* k. t. L. i Rødovre.
  -) *Aage Kristensen* k. t. E. L. i Faartoft.
  -) *Aage Th. Larsen* k. t. 2. L. i Asaa v. Skole.
  -) *N. P. Nielsen* k. t. 2. L. i Hjerm v. Skole.
  -) *Th. Thomsen, Asp.* i Taastrup.
- 30) *A. Fredbø* L. v. Frk. Kochs Skole, Aarhus.
  -) *Johs. Greve* k. t. 2. L. i Førslev.
  -) *Th. Horslund-Olesen* k. t. L. i Grindsted.
  -) *Palle E. Jensen* k. t. 1. L. i Hvingel.
  -) *Præcius Madsen* Asp. som 2. L. i Ø. Hornum.
  -) *Svend E. Lykkegaard* k. t. T. L. i Esbjerg.
  -) *Anna Kath. Pedersen* Li. v. Forældreskolen, Esbjerg.
  -) *P. Chr. Pedersen* k. t. L. i København.

- 31) *N. C. Hansen* fast Vikar i Aarhus.
 —) *Ernst Aug. Jensen* k. t. 2. L. i Klitmøller.
 —) *Ellen Larsen* k. t. Li. v. Nr. Nissum ø. Skole.
 —) *Bagge Pedersen Asp.* som 2. L. i Aulum.
 —) *V. Pedersen* fast Vikar i Esbjerg.
 32) *Kristen Fris L. v. Struer* Optagelseshjem.
 —) *Poul Qvesel L. v. Vinderup* Realskole.
 33) *Ehlin Fløe Jensen* Li. v. Fredbjerg Friskole, Farsø.
 —) *Haugaard Olesen L. v. Vejstrup* Ungdomsskole, Fyn.

Brylluper.

- 20) *H. L. Henriksen* og *Kirstine Petersen* ($^{22}/_1$)
 —) *Karl Imanuel Jensen* og *Wilhelmine Christen*.
 22) *Johs. Jensen* og *Kirstine Nielsen*.
 24) *Agnes Rasmussen* og Landbrugskandidat *Kristensen* ($^9/_8$)
 26) *K. Ehlers Andersen* og *Johanne Andersen* ($^{22}/_{10}$).
 —) *Aksel Bonde Nielsen* og *Hanne Korsgaard* ($^{16}/_9$).
 —) *Johs. Rasmussen* og *Mariane Buck* ($^{12}/_4$ 32).
 —) *Th. Thøgersen Thise* og *Metha Sørensen* ($^{11}/_3$).
 27) *J. Bjerre Ejdal* og *Kathrine Christensen* ($^{21}/_3$).
 —) *Knud Karlsmose* og *Lydia Jensen* ($^{15}/_8$).
 —) *J. M. Søgaard* og *Anna Laursen* ($^{13}/_{12}$).
 29) *Aage Larsen* og *Marie Nielsen* ($^7/_8$).
 30) *Anton Christensen* og ? ($^3/_12$).
 —) *A. Præcius Madsen* og *Agnes Asp* ($^1/_6$).
 31) *Ernst A. Jensen* og *Anine Sinkbæk* ($^{11}/_4$).
 —) *Bagge Pedersen* og *Meta Poulsen* ($^{15}/_8$).

Jubilæer.

Fhv. Seminarieforstander *A. Krogsøe* og *Hustru, Sølvbryllup* ($^{17}/_8$).

- 01) *S. K. Sørensen* og *Hustru, Sølvbryllup* ($^{10}/_{11}$).
 02) *J. P. Christensen*, 25 Aar i Dybe, Lemvig.
 03) *Rasmussen Jensen*, 25 Aar i Aarhus ($^{15}/_4$).
 04) *Math. Christensen*, 25 Aar i Kolding ($^1/_4$).
 05) *Vad Jensen*, 25 Aar ved Hodsager Skole ($^1/_4$).

Stævner.

23erne, 10 Aars Stævne i Lunderskov.
 Stævne i København $^{12}/_3$.
 Stævne i Humlum $^{24}/_6$.
 Stævne i Fredericia ($^{10}/_6$).
 Stævne i Silkeborg ($^8/_7$).
 Stævne i Viborg ($^1/_10$).

Afsked.

- 95) *Chr. Balle*.
 01) *P. P. Pinholt*.
 17) *Mathilde Johansen*, Maabjerg.

Døde.

- 01) *Chr. Jensens Hustru*, Hygum, Lemvig.
- 06) *Uhrbrand Villesens Hustru*, Viby.
- 08) *Pastor Riis*, Pjedsted (²⁹/₃).
- 20) *Marius Larsens Hustru* (²⁶/₂).

Eksaminer.

- 27) *Svend Sørensen*, Tillægsprøve i Sang og Musik.
- 30) *Svend Hansen*, Studentereksamen.
-) *Th. Horlund-Olesen*, Tillægsprøve i Tysk.
- 32) *Charles Sørensen*, Prøve i Religion.

Aarskursus.

- 11) *P. Chr. Graves*.
- 15) *Rasmine Nielsen*.
- 18) *Ditlev Andersen*.
- 22) *Johanne Christensen*.
- 23) *Tage Mortensen*.
-) *Chr. Pedersen*.
- 24) *P. Thirup*.
- 26) *V. Hjorth*.
- 28) *M. E. Fischer*.

Vinterkursus.

- 32) *P. M. Q. Frandsen*, i Aarhus.
-) *Vagn Ågerschou Andersen*, i Aalborg.
-) *M. P. Bjerregaard*, i Aalborg.
- 33) *P. Mortensen*, i Aalborg.
-) *Villiam Sinkbæk*, i Aalborg.

Repræsentanter for »D. L. F.«

- 00) *Christensen* (11. Kreds).
- 06) *J. J. Præstholm* (7. Kreds).
- 09) *Bjergved*, Herning, (11. Kreds).
- 11) *Karoline Mølholm* (10. Kreds).
- 13) *L. Sjøstrup*, Agersted, (7. Kreds).
- 14) *J. Kirk*, Hammerum, (11. Kreds).
- 15) *G. Nielsen*, Tarm, (11. Kreds).
- 18) *H. Kreilgaard*, Aalborg, (8. Kreds).
- 21) *Chr. Korsgaard*, Astrup, (8. Kreds).

Bøger.

- 98) *Joh. C. Sulkjær*: »Nr. Nissum Sogn«, I. Del.
-) *J. Andreassen*: »Fra Eventyrets Land«.
- 02) *A. C. Hoppe og S. M. Sørensen*: »Mod Jul« og »Julelys«.
- 12) *H. Buchhave*: »Min Onkel fra Ronongo«.
- 23) *Mikael Lassen*: »Friedrengen — ham Poul«.

Andet.

- 99) *J. J. Kohr*, Borgmester i Nibe.
- 00) *J. C. Eriksen*, Sogneraadsmnd. i Bøvling (Genv.)
- 04) *P. Degnbol*, indrettet Svømmebassin i sin Have.
- 06) *Søndergaard Jacobsen*, Sogneraadskasserer i Nr. Nissum.
- 09) Indremissionær *J. Sørensen*, Medlem af Kirkefondets Bestyrelse.
-) *R. Præstholm*, Sogneraadsmnd. i Gjerslev (Genv.)
- 17) Skolekonsulent *Toftdal Møller*, valgt til at gennemse Skolemateriale for det 8. Skoleaar.
- 21) *Johs. Nielsen*, Navneforandring til *Johs. Hejbol*.
- 23) *Harald Berg*, Studierejse i England m. Stipendium.
- 24) *A. A. Andersen*, Sogneraadsmnd. i Mosbjerg.
- 26) *Johs. Rasmussen*, Løjtnant v. Fodfolket.
- 28) *Hilda Christensen*, Missionær i Sudan.
- 32) *Vagn Agerschou Andersen*, Jamboree i Ungarn.

Mr Lærer P Røn Christensen

Ordrupvej 105, 3

74

Charlottenlund

1933